

Maria Wiebosch, interim directeur Rutgershuis Utrecht.

“Rutgershuizen ten onder aan kleinschaligheid”

Bastion van seksuele hulpverlening gaat dicht

(door Frank Flippo) - Oeps ... vergeten een condoom te gebruiken. Even langs het Rutgershuis voor een morning-afterpil of voor een advies over geslachtsziekten? Vanaf 1 januari kan dat niet meer; dan sluiten alle Rutgershuizen, ook die in Utrecht. Steeds minder klanten en een inefficiënt beleid deden de organisatie de das om. Maria Wiebosch, interim-directeur, probeert in Utrecht van de GGD gedaan te krijgen dat zij het 'rutgers'-pakket overnemen. Verslag van hoe een stukje jaren zeventig folklore zijn eigen graf groef.

Nog even en het Rutgershuis is niet meer. Op 1 januari sluiten alle vestigingen definitief hun deuren. Ook die aan de Schoolstraat in Utrecht. Wie rond 1970 een morning-afterpil wilde, zocht hier zijn toevlucht. Nu zijn de mogelijkheden bijna legio. Eind augustus werd duidelijk dat de Rutgershuizen dicht moesten. Tweede-Kamerleden Corrie Hermann (GroenLinks) en Agnes Kant (SP) vroegen zich bezorgd af waar het nu

heen moest met de laagdrempelige, anonieme seksuologische hulpverlening. Inmiddels legt ook de Rutgersstichting zich neer bij de sluitingen en zoekt naar mogelijkheden haar taken elders te huisvesten. Maria Wiebosch, interim-manager Rutgersstichting: “Ik moet de hulpverleners elders onderbrengen, maar ook zorgen dat mensen ergens terecht kunnen met hun hulpvragen. Bijna alle vestigingen gaan qua taken-

pakket grotendeels op in abortusklinieken van de koepelorganisatie Stisan. Zonder koepel kun je geen kwaliteitsgarantie bieden voor je takenpakket. De Utrechtse abortuskliniek zit niet in de Stisan, dus onderhandelen wij hier met een andere instantie, namelijk de GGD.”

SOA

Bij seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA) zal de GGD dan de eerst aangesprokene worden. Maria: “Voor een morning-afterpil moet je voortaan naar een abortuskliniek of de huisarts. Over de Utrechtse situatie onderhandelen we nog.” De Rutgershuizen bieden medische hulp, bijvoorbeeld bij SOA, maar ook bij seksuologische problemen, bijvoorbeeld bij erectieproblemen en vaginisme. “In een rapport gaf de auteur Jos Vroege aan, dat artsen niet altijd adequaat reageren op hulp-

vragen met seksuele problematiek. Dat probleem onderken ik. Veel mensen willen niet direct gemedicaliseerd worden. Het liefst passen we onze taken in een eerstelijnscentrum over geboorteregeling en seksualiteit." 'Eerste lijn' betekent dat je niet eerst naar een huisarts hoeft.

Ontheemd

Komen er nu veel ontheemde mensen na 1 januari? Maria: "Seksuele problemen zijn tegenwoordig gemakkelijker bespreekbaar dan vroeger. En steeds minder mensen doen een beroep op ons." Volgens minister Borst wordende meeste SOA tegenwoordig door de huisarts behandeld. Dit past in haar beleid sinds 1992, om alle zorg zoveel mogelijk in de reguliere, bestaande instellingen onder te brengen. De minister wil wel de anonieme laagdrempelige seksuologische hulp aan jonge allochtone meisjes handhaven.

Veel grote steden hebben volgens haar al een grote en laagdrempelige SOA-polikliniek bij de GGD. Maria: "Maar laagdrempelige seksuologische hulpverlening zit in geen enkel ziekenfonds. Wij willen dat wel. Want als het nu niet via de huisarts gaat, vergoedt het ziekenfonds niets. Bij seksuele problemen verwijst de huisarts vaak door naar de uroloog of gynaecoloog. Voor je daar bent, heb je vaak al drie artsen gehad. Dat is een kostbaar traject; het kan veel korter."

Idealisme

De Rutgershuizen ontstonden uit idealisme en vrijwilligerswerk. Maria: "Het ging mis doordat zij de slag naar professionalisering nooit volledig maakten. Bij de Rutgershuizen werken bijna alleen vrijwilligers en parttimers op sterk uiteenlopende tijden. In Utrecht werkt statistisch 2,18 fulltime medewerker. Daar kun je geen directeur op zetten. Landelijk is de situatie vergelijkbaar; de Rutgershuizen gingen ten onder aan hun kleinschaligheid." Statistieken laten een gestage daling zien van het aantal hulpvragers, al komt dit volgens medewerkers omdat hun voorziening steeds meer werd ingekrompen. Maria: "In ieder geval zijn er oktober 2001 nog te weinig hulpvragers over, om er een instelling mee te kunnen runnen."

Geschiedenis Rutgers huizen

In 1969 ontstonden de Rutgershuizen als afsplitsing van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH). Toenmalig voorzitter Mary Zeldenrust noemde het een 'prachtig cadeau aan de Nederlandse samenleving'. Vroeger kon je, als je condooms nodig had, alleen terecht bij de NVSH en dan werd je meteen lid. Steeds meer mensen kregen behoefte aan een plek waar je gewoon pillen en advies kon halen, zonder de ideologen van de NVSH. Die zagen hun ledenverlies met lede ogen aan en noemden medewerkers van de Rutgershuizen 'kille technocraten' omdat ze buiten openingstijden een antwoordapparaat hadden aanstaan. Financieel werd het in ieder geval nooit een succes. Net als bij de NVSH, daalde het aantal mensen dat een beroep op hen deed naarmate de openheid over seks toenam. Ooit waren er zestig Rutgershuizen, nu nog zeven. Beroemd werd hun poster 'Hoe doen egeltjes het? Héél voorzichtig'.

Wie was Jan Rutgers?

De arts Johannes (Jan) Rutgers was rond 1900 secretaris van de Nieuw-Malthusiaanse Bond, de eerste Nederlandse vereniging voor geboortebepijking en anti-conceptie. Rutgers was overigens fel tegenstander van abortus. Hij was wel een groot voorstander van goede voorlichting over seksualiteit en voorbehoedsmiddelen.

Lezing over reïncarnatie

'Reïncarnatie als universeel proces, in de Griekse, Egyptische en Buddhistische scholen'; onder deze titel houdt Het Theosofisch Genootschap op 30 oktober een lezing. 'Je leeft maar één keer', is een veel gehoorde kreet. Als reïncarnatie een feit is, klopt dit echter niet en komt dat ene leven in een ander verband te staan. De lezing is

ie

oktober 2001

informatie in
ng op de ver-
en telefoon-
groene en
erkingen
unt u contact
huis, tele-

n ter voldoening
Ruimtelijke Or-
ten:

voorbereid voor
gegeven op de bij
19;

ee jaar na inwer-
an een bestem-

t op 17 oktober

ende tekening
oor een ieder ter

cht (ICU), Korte

enbouw en Mo-
it.

nt u gedurende
w bezwaren te-
in Utrecht. Een
Zaken, Postbus
elding van uw
idingsbesluit.